

5(25)
2026
ISSN 3041-1572 Online
СУСПІЛЬСТВО ТА НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ

УДК 811.162.34

https://doi.org/10.52058/3041-1572-2026-5(25)-1163-1174

Шевченко Володимир Миколайович доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри сурдопедагогіки та сурдопсихології імені Миколи Ярмаченка факультету спеціальної освіти та соціальної роботи, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ, https://orcid.org/0000-0003-0119-3206

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА»

Анотація. У статті розкрито теоретичні та практичні засади формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти у процесі вивчення навчального курсу «Українська мова». Обґрунтовано сутність мовленнєвої компетентності як інтегративного утворення, що охоплює знання мовленнєвих норм, уміння використовувати їх у різних комунікативних ситуаціях та здатність до ефективної мовленнєвої взаємодії. Визначено, що розвиток мовлення є ключовою умовою успішного навчання, соціалізації та особистісного становлення здобувачів освіти. Проаналізовано особливості формування мовленнєвої компетентності в сучасному освітньому середовищі з урахуванням потреб індивідуалізації навчання, активізації пізнавальної діяльності та впровадження інноваційних педагогічних технологій.

Акцентовано увагу на необхідності створення мовленнєво розвивального середовища, що передбачає використання інтерактивних методів навчання, візуальної підтримки, комунікативно спрямованих завдань і ситуацій реального спілкування. Окреслено ефективні підходи до розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності: слухання, говоріння, читання та письма, а також підкреслено значення системної роботи над лексичним збагаченням, граматичною правильністю та зв’язністю мовлення.

Доведено, що результативність формування мовленнєвої компетентності залежить від урахування вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти, забезпечення мотиваційної складової навчання та організації цілеспрямованої педагогічної взаємодії. Визначено перспективи вдосконалення освітнього процесу, пов’язані з інтеграцією цифрових ресурсів, розвитком комунікативної активності та формуванням здатності до самовираження засобами мови.

ISSN 3041-1572 Online

Ключові слова: мовленнєва компетентність, здобувачі освіти, українська мова, комунікативна діяльність, мовленнєвий розвиток, спеціальна освіта, педагогічні технології.

Shevchenko Volodymyr Mykolayovych Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Department of Deaf Pedagogy and Deaf Psychology named after M.D. Yarmachenko, Faculty of Special and Inclusive Education, Mykhailo Dragomanov Ukrainian State University, Kyiv, https://orcid.org/0000-0003-0119-3206

FORMATION OF SPEECH COMPETENCE OF STUDENTS DURING THE STUDY OF THE UKRAINIAN LANGUAGE COURSE

Abstract. The article reveals the theoretical and practical principles of the formation of speech competence of students in the process of studying the educational course "Ukrainian Language". The essence of speech competence as an integrative formation that includes knowledge of speech norms, the ability to use them in various communicative situations and the ability to effective speech interaction is substantiated. It is determined that the development of speech is a key condition for successful learning, socialization and personal development of students. The features of the formation of speech competence in the modern educational environment are analyzed, taking into account the needs of individualization of learning, activation of cognitive activity and the introduction of innovative pedagogical technologies. Attention is focused on the need to create a speech-developing environment that involves the use of interactive teaching methods, visual support, communicatively directed tasks and situations of real communication. Effective approaches to the development of all types of speech activity are outlined: listening, speaking, reading and writing, and the importance of systematic work on lexical enrichment, grammatical correctness and coherence of speech is emphasized.

It is proven that the effectiveness of the formation of speech competence depends on taking into account the age and individual characteristics of students, ensuring the motivational component of learning and organizing purposeful pedagogical interaction. Prospects for improving the educational process related to the integration of digital resources, the development of communicative activity and the formation of the ability to express oneself through language are identified.

Keywords: speech competence, students, Ukrainian language, communicative activity, speech development, special education, pedagogical technologies.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації освітнього простору, зумовлених суспільними, культурними та технологічними змінами,

особливої ваги набуває проблема формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти як однієї з базових складових їхньої загальної та ключової компетентнісної підготовки. Володіння українською мовою не лише на рівні знань про її систему, а й на рівні практичного, свідомого й доречного використання у різних комунікативних ситуаціях є необхідною умовою успішної соціалізації особистості, її подальшої професійної реалізації та активної участі в суспільному житті [2, с. 272].

Значущість означеної проблеми посилюється в контексті компетентнісного підходу до навчання, який передбачає орієнтацію освітнього процесу не лише на засвоєння теоретичних знань, а насамперед на формування здатності ефективно діяти, спілкуватися, мислити критично та творчо застосовувати набуті знання у практичній діяльності. У цьому аспекті мовленнєва компетентність виступає інтегративною характеристикою особистості, що поєднує мовленнєві знання, комунікативні вміння, соціокультурний досвід і здатність до відповідної мовленнєвої поведінки.

Актуальність дослідження зумовлена також наявними труднощами, які спостерігаються у здобувачів освіти, зокрема і з особливими освітніми потребами (ООП), під час оволодіння мовленнєвими вміннями, а саме: недостатній рівень сформованості зв'язного мовлення, обмежений словниковий запас, труднощі у побудові логічно завершених висловлювань, невміння адаптувати мовлення до конкретної ситуації спілкування. Це свідчить про потребу вдосконалення змісту, форм і методів навчання української мови, спрямованих на активізацію мовленнєвої діяльності та розвиток комунікативної компетентності [1, с. 344].

Окремої уваги потребує впровадження інноваційних педагогічних технологій, інтерактивних методів навчання, цифрових ресурсів, які створюють умови для підвищення мотивації до вивчення мови, розвитку пізнавальної активності та формування навичок ефективної комунікації. Водночас важливим є забезпечення індивідуалізації навчання, урахування вікових, психологічних та освітніх потреб здобувачів освіти, що сприяє більш повному засвоєнню предмета і розкриттю їхнього мовленнєвого потенціалу. Актуальність дослідження визначається необхідністю наукового обґрунтування та практичного впровадження ефективних підходів до формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти, зокрема з ООП, у процесі вивчення навчального курсу «Українська мова», що відповідає сучасним вимогам розвитку освіти та суспільства загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний науковий дискурс засвідчує підвищений інтерес до проблеми формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти як складника їхньої загальної комунікативної підготовки. У наукових працях останніх років простежується тенденція до

ISSN 3041-1572 Online

переосмислення сутності мовленнєвої компетентності як інтегративного утворення, що поєднує мовленнєві знання, практичні вміння й навички, а також здатність до ефективної комунікації у різних соціальних ситуаціях (І. Баранець, І. Білодід, О. Бондар, А. Грищенко, Ю. Карпенко, Л. Мацько, М. Плющ, К. Ратієва, І. Цюпак, Л. Шевченко та ін.).

Дослідження у сфері мовленнєвої освіти акцентують увагу на взаємозв'язку мовної та мовленнєвої компетентностей, які розглядаються як взаємодоповнювальні складові комунікативної компетентності особистості. Науковці підкреслюють, що формування мовленнєвих умінь відбувається не ізольовано, а в процесі цілеспрямованої діяльності, що включає слухання, мовлення, читання та письмо, і передбачає активне застосування мовленнєвих знань у практичних ситуаціях спілкування. Окремий напрям досліджень пов'язаний із визначенням ефективних педагогічних умов формування мовленнєвої компетентності. У наукових публікаціях обґрунтовується доцільність використання комунікативно-діяльнісного та компетентнісного підходів, інтерактивних методів навчання, мовленнєвих вправ і завдань, що моделюють реальні ситуації спілкування. Зазначається, що саме практична спрямованість навчання сприяє формуванню здатності до аргументованого висловлення думок, розуміння інформації та її відтворення в усній і писемній формах (І. Баранець, О. Кучерук, М. Пентилюк, О. Полянічко, Н. Сіранчук, В. Тихоша, Л. Шевченко).

У сучасних дослідженнях також приділяється значна увага питанням формування мовленнєвої компетентності в різних освітніх контекстах: у початковій, середній та вищій освіті, а також у роботі з особами з особливими освітніми потребами. Зокрема, наголошується на необхідності врахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти, створення сприятливого мовленнєвого середовища та використання спеціальних психолого-педагогічних технологій, спрямованих на розвиток мовленнєвої активності та соціальної взаємодії. Поряд з цим, у наукових працях висвітлюються питання професійно орієнтованого формування мовленнєвої компетентності, що передбачає розвиток культури мовлення, точності, логічності та доречності висловлювань у фаховій діяльності. Зазначається, що рівень сформованості мовленнєвої компетентності є важливим показником готовності особистості до професійної та соціальної комунікації [3, с. 500].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про багатовекторність підходів до розв'язання проблеми формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти та актуальність подальших наукових пошуків у цьому напрямі, зокрема щодо удосконалення методичного забезпечення навчального процесу, впровадження інноваційних технологій та розширення практичної спрямованості навчання української мови.

Мета статті – науково обґрунтувати ефективні методи і підходи до формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти у процесі вивчення курсу «Українська мова», проаналізувати сучасні стратегії розвитку усного й писемного мовлення та визначити шляхи підвищення їхньої комунікативної спроможності на основі інтеграції теоретичних знань і практичних навичок.

Виклад основного матеріалу полягає у комплексному поетапному аналізі науково-теоретичних і методичних джерел, що висвітлюють проблему формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти. На першому етапі здійснено систематизацію сучасних досліджень розвитку усного й писемного мовлення; на другому – проведено порівняльний аналіз педагогічних підходів і методик, запропонованих різними авторами; на третьому – виокремлено ключові принципи та умови ефективного формування мовленнєвої компетентності в освітньому процесі. Завершальним етапом стало узагальнення отриманих результатів і визначення напрямів їх подальшого впровадження у практику викладання курсу «Українська мова» [4, с. 148].

Формування мовленнєвої компетентності розглядається сучасними лінгвістами та педагогами як складний інтегрований процес, що передбачає розвиток знань, умінь і навичок у сфері усного та писемного мовлення, а також здатності ефективно використовувати мову у різних соціокультурних і професійних контекстах. Згідно з дослідженнями українських та зарубіжних учених, мовленнєва компетентність включає такі взаємопов'язані компоненти: лексичний, граматичний, фонетичний, прагматичний і соціолінгвістичний, а також когнітивний, що відображає здатність організовувати думку та передавати інформацію відповідно до цілей комунікації.

Наукові праці доводять, що процес формування мовленнєвої компетентності не обмежується механічним засвоєнням граматичних правил або розширенням словникового запасу. Він включає розвиток комунікативних стратегій, уміння моделювати мовленнєві ситуації, аналізувати мовленнєві помилки та корегувати власне мовлення. Такий підхід забезпечує комплексний розвиток мовленнєвих здібностей та сприяє підвищенню рівня самостійності здобувачів освіти у навчальній діяльності. Важливим компонентом формування мовленнєвої компетентності є інтеграція теоретичних знань з практичними завданнями. Зокрема, сучасні методики навчання української мови передбачають використання рольових ігор, дискусій, проектної діяльності, мультимедійних технологій та вправ на розширення словникового запасу в контексті реальних комунікативних ситуацій. Такі підходи дозволяють розвивати не лише технічні мовні навички, а й когнітивні, емоційні та соціальні уміння, що є невід'ємною частиною загальної компетентності здобувачів освіти [5, с. 26].

ISSN 3041-1572 Online

Згідно з концепцією комунікативно-діяльнісного підходу, мовленнєва компетентність формується через активну взаємодію здобувачів освіти в навчальному процесі. Теоретичні дослідження свідчать, що систематичне застосування інтерактивних методів сприяє розвитку критичного мислення, уміння формулювати власну позицію, аналізувати інформацію та будувати аргументовані висловлювання. Окрім того, практична діяльність у групах стимулює розвиток соціальних навичок, необхідних для успішної комунікації та ефективного вирішення комунікативних завдань.

Особливе значення у теоретичному аспекті має вивчення психологічних чинників, що впливають на формування мовленнєвої компетентності. Дослідження показують, що мотивація, самостійність, впевненість у власних силах та готовність до експериментування з мовленнєвими засобами значно підвищують ефективність навчального процесу. Окрім того, врахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти, зокрема з ООП, дозволяє оптимізувати навчальні завдання та створювати умови для поступового нарощування мовленнєвих навичок [5, с. 31].

Серед педагогічних підходів до формування мовленнєвої компетентності значне місце займають комунікативно-діяльнісний та інтегративний підходи. Комунікативно-діяльнісний підхід передбачає активне залучення студентів до мовленнєвої практики через дискусії, рольові ігри, дебати, створення презентацій та проектів. Основна мета цього підходу полягає у формуванні здатності здобувачів освіти до самостійного вибору мовленнєвих засобів та застосування їх у реальних соціальних ситуаціях. Інтегративний підхід передбачає поєднання теоретичних знань з практичними навичками та міжпредметну інтеграцію. Наприклад, вивчення теми з граматики чи лексики під час уроку української мови може бути пов’язане з історичними, культурологічними або соціальними аспектами, що розширює контекст використання мовленнєвих засобів. Дослідження показують, що такий підхід сприяє більш глибокому засвоєнню матеріалу та формуванню стійких навичок мовленнєвої діяльності [6, с. 34].

Мовленнєва компетентність охоплює не лише знання правил граматики, орфографії та лексики, а й уміння застосовувати їх у реальних комунікативних ситуаціях, здатність до самостійного мовленнєвого самовиразу та розвитку комунікативної гнучкості. На сучасному етапі розвитку української освіти проблема формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти набуває особливої актуальності у зв’язку з інтеграцією національних освітніх стандартів, сучасних методичних підходів і педагогічних технологій, що забезпечують ефективність навчального процесу. Сучасні наукові дослідження підтверджують, що мовленнєва компетентність є інтегрованим психолінгвістичним утворенням, яке включає лексичний, граматичний, фонетичний,

прагматичний, соціолінгвістичний та когнітивний компоненти. Кожен із зазначених елементів взаємопов'язаний і забезпечує цілісність мовленнєвої діяльності. Лексичний компонент передбачає активне використання словникового запасу, здатність до добору слів у різних комунікативних ситуаціях, граматичний – правильну побудову речень, узгодження частин мови та застосування синтаксичних структур. Фонетичний аспект включає вимову, інтонацію та ритміку мовлення, а прагматичний та соціолінгвістичний компоненти визначають відповідне використання мовленнєвих засобів залежно від комунікативних цілей і соціального контексту. Когнітивний компонент проявляється у здатності логічно будувати мовлення, аналізувати та систематизувати інформацію, формулювати аргументовані висловлювання й робити висновки [6, с. 44].

Педагогічні підходи до формування мовленнєвої компетентності включають комунікативно-діяльнісний та інтегративний підходи. Комунікативно-діяльнісний підхід передбачає активне залучення здобувачів освіти, зокрема з ООП, до дискусій, дебатів, рольових ігор, створення презентацій і спільних проектів. Основна мета цього підходу полягає у формуванні здатності самостійного вибору мовленнєвих засобів та їх відповідного застосування у реальних комунікативних ситуаціях. Інтегративний підхід поєднує теоретичні знання та практичні навички, забезпечуючи міжпредметну інтеграцію й контекстне використання мовленнєвого матеріалу. Зокрема, теми з граматики чи лексики можуть бути інтегровані з історичними, культурологічними або соціальними аспектами, що сприяє більш глибокому засвоєнню знань і розвитку навичок їх практичного застосування [7, с. 34].

Практичні методики формування мовленнєвої компетентності передбачають активну комунікативну діяльність здобувачів освіти. До них належать проектна діяльність, рольові ігри, дискусії, дебати та інтерактивні вправи з використанням сучасних цифрових технологій. Проектна діяльність сприяє розвитку уміння структурувати мовлення, висловлювати власну думку та аргументувати позицію, рольові ігри імітують реальні комунікативні ситуації й формують мовленнєву гнучкість, дискусії та дебати стимулюють критичне мислення й здатність до логічного викладу думок, а інтерактивні вправи забезпечують активну мовленнєву практику в умовах спільної діяльності [7, с. 38].

Психолого-педагогічні фактори значною мірою визначають ефективність формування мовленнєвої компетентності. Мотивація, самостійність, готовність до експериментування з мовленнєвими засобами, впевненість у власних силах, індивідуальні особливості здобувачів освіти та рівень попередніх знань істотно впливають на рівень сформованості мовленнєвої компетентності. Урахування цих факторів дає змогу адаптувати навчальні завдання,

ISSN 3041-1572 Online

стимулювати поступовий розвиток мовленнєвих умінь і забезпечити цілісний процес мовленнєвого навчання [8, с. 51].

Звернення до зарубіжного досвіду свідчить про високу ефективність інтегративних та комунікативних методик, оскільки мовленнєва підготовка активно поєднується з культурними, історичними та соціальними контекстами, а також проектною діяльністю. В Україні, незважаючи на значний прогрес у розробці підручників і методичних рекомендацій, традиційно переважає акцент на граматику та письмові вправи. Тому інтеграція сучасних методичних підходів із зарубіжним досвідом є надзвичайно актуальною для підвищення ефективності формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти, зокрема з ООП [8, с. 56].

Узагальнення наукового аналізу підтверджує, що ефективне формування мовленнєвої компетентності можливо лише за умови системного підходу, який включає інтеграцію теоретичних знань із практичними завданнями, активне використання інтерактивних методик, врахування психолого-педагогічних особливостей здобувачів освіти та поетапне нарощування складності завдань. Такий комплексний підхід забезпечує розвиток усного та писемного мовлення, лексичної й граматичної компетентності, когнітивних та соціальних умінь, а також здатності до відповідної комунікації у різних соціальних і професійних ситуаціях. Формування мовленнєвої компетентності, як показує аналіз, є безпосередньо пов'язаним із розвитком загальної комунікативної культури здобувачів освіти, їхнього критичного мислення, творчої активності та готовності до ефективної взаємодії у суспільстві. Систематичне впровадження інтегративних, комунікативних та інтерактивних методик у навчальний процес курсу «Українська мова» створює умови для сталого розвитку мовленнєвої компетентності, сприяє формуванню високого рівня мовленнєвої самостійності та підвищує якість навчальних результатів [9, с. 537].

Формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти, зокрема з ООП, значною мірою залежить від методичного забезпечення навчального процесу та системності застосування різних педагогічних технологій. Серед ефективних засобів розвитку мовленнєвої компетентності особливе місце займають вправи, спрямовані на розвиток усного мовлення, письмових навичок, лексико-граматичної та фонетичної компетентності. До таких вправ належать завдання на складання розгорнутих описів подій, аналіз художніх текстів із подальшим усним переказом, створення есе та письмових аргументованих висловлювань на задані теми, що стимулює здобувачів освіти до логічного структурування мовлення та розвитку аргументації.

Активне використання рольових ігор у навчальному процесі дозволяє відтворити реальні комунікативні ситуації, у яких здобувачі освіти змушені застосовувати різноманітні мовленнєві засоби для досягнення конкретних

цілей. Наприклад, моделювання інтерв'ю, ділового спілкування, діалогів у побутових або професійних ситуаціях формує практичні мовленнєві уміння та підвищує їх впевненість у власних комунікативних можливостях. Впровадження проектної діяльності дозволяє здобувачам освіти здійснювати комплексне застосування знань із різних галузей, аналізувати інформацію, обговорювати результати в групах та презентувати власні висновки, що значно підвищує ефективність формування когнітивних і мовленнєвих навичок.

Інтерактивні методики, включаючи роботу в парах і малих групах, дискусії та обговорення проблемних питань сприяють розвитку комунікативних компетенцій, критичного мислення та вміння працювати у команді. Використання мультимедійних засобів, цифрових платформ та онлайн-платформ для створення інтерактивних завдань дозволяє урізноманітнити навчальний процес, підвищити його динамічність та залученість здобувачів освіти, зокрема з ООП. Так, інтерактивні вправи з аудіо- та відеоматеріалами стимулюють розвиток фонетичної та лексичної компетентності, допомагають формувати навички аудіювання та усного мовлення в різноманітних комунікативних ситуаціях [10, с. 400].

Психолого-педагогічні аспекти формування мовленнєвої компетентності є не менш важливими. Мотиваційна готовність до навчання, позитивна внутрішня установка на розвиток мовленнєвих навичок, емоційна підтримка педагога та уміння організувати власну діяльність впливають на успішність формування мовленнєвої компетентності. Систематичне використання завдань з поступовим збільшенням рівня складності сприяє розвитку самостійності здобувачів освіти, стимулює внутрішню мотивацію та формує відповідальність за власний навчальний результат. Особлива увага приділяється процесу самооцінювання та взаємного оцінювання, що дозволяє здобувачам освіти усвідомити рівень власної мовленнєвої компетентності, виявити слабкі місця та коригувати власну діяльність [11, с. 66].

Важливим напрямом розвитку мовленнєвої компетентності є врахування міжкультурного аспекту, що передбачає знайомство з культурними традиціями та соціальними нормами, які впливають на мовленнєву поведінку. Використання текстів різного функціонального стилю, включаючи публіцистичні, наукові, художні та офіційно-ділові, сприяє формуванню умінь відповідного використання мовленнєвих засобів у різних комунікативних контекстах. Окрім того, робота з міжпредметними зв'язками дозволяє здобувачам освіти формувати комплексні уявлення про навколишній світ, розвивати аналітичне мислення та вміння структурувати мовлення відповідно до завдань конкретної діяльності [11, с. 72].

Порівняльний аналіз українського та зарубіжного досвіду показує, що в зарубіжних країнах навчальні програми значною мірою орієнтовані на

інтеграцію мовленнєвої практики з соціокультурним контекстом та проектною діяльністю, що забезпечує реальну мотивацію для використання мовленнєвих навичок у повсякденному житті. В Україні хоча й спостерігається значне покращення методичного забезпечення навчання української мови, переважає акцент на граматику та письмові вправи, що обмежує розвиток усного мовлення та соціальної комунікативної компетентності. Впровадження інтерактивних та комунікативних методик, а також комплексних проектних завдань дозволяє подолати ці обмеження та сприяє формуванню цілісної мовленнєвої компетентності здобувачів освіти [12, с. 303].

Проведений теоретичний аналіз і практичні висновки підтверджують, що формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти є комплексним процесом, який потребує цілісного педагогічного підходу, інтеграції теоретичних знань з практичними завданнями, застосування сучасних інтерактивних методик та урахування психолого-педагогічних особливостей здобувачів освіти. Реалізація таких умов у процесі вивчення курсу «Українська мова» забезпечує системне формування мовленнєвої компетентності та підвищує ефективність навчального процесу, сприяючи розвитку всебічно компетентної особистості здобувача освіти [13, с. 202].

Висновки. Підводячи підсумки зазначимо, що мовленнєва компетентність здобувачів освіти є інтегрованою системою лексичних, граматичних, фонетичних, прагматичних, соціолінгвістичних і когнітивних компонентів, взаємодія яких забезпечує ефективну мовленнєву діяльність. Її формування потребує системного підходу, що передбачає поєднання теоретичних знань із практичними комунікативними завданнями, використання інтерактивних і проєктних методик та врахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти. Застосування рольових ігор, дискусій і проєктної діяльності сприяє розвитку усного й писемного мовлення, підвищує мотивацію та критичне мислення. Узагальнення вітчизняного й зарубіжного досвіду підтверджує ефективність інтеграції соціокультурного контексту в навчанні мови.

Перспективи подальших досліджень пов’язані з аналізом ефективності інтерактивних методик, розробкою адаптивних моделей формування мовленнєвої компетентності для різних груп здобувачів освіти, упровадженням цифрових технологій та вдосконаленням підходів до її оцінювання.

Література:

1. Бацевич Ф.С. (2004). Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ. Академія. 344 с.

2. Богуш, О.С. Трифонова, О.І. Кисельова та ін. (2008). Формування мовної особистості на різних вікових етапах: монографія. А.М. Одеса. ПНЦ АПН України. 272 с.

3. Вовк О.І. (2013). Комунікативно-когнітивна компетентність майбутніх філологів: нова парадигма сучасної освіти. Черкаси. Видавець Чабаненко Ю.А. 500 с.

4. Кучерук О.А., Магдич Т.П. (2022). Громадянська компетентність у навчанні української мови учнів старших класів: навчально-методичний посібник. Житомир. Рута. 148 с.

5. Кучерук О.А. (2018). Формування лексичної компетентності учнів у процесі навчання української мови з використанням методу проектів. Українська мова і література в школах України. № 1. С. 26–31.

6. Лавренюк В.В. (2018). Інноваційні і традиційні підходи у викладанні лінгвістичних дисциплін. Перспективні напрями розвитку науки та техніки: матеріали XVIII наук.-практ. конф., м. Вінниця, 23 берез. 2018 р. Вінниця. С. 34-44.

7. Лопушинський І.П. (2006). Забезпечення конституційного статусу державної мови у вищій школі України сьогодення як належна перспектива мовленнєвої фахової практики. Державне управління: теорія і практика: електрон. наук. фах. видання НАДУ. № 1 С. 34-38.

8. Субота Л.С. (2023). Методи формування мовленнєвої компетенції у студентів молодших курсів. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія. (1 (6), 51-56.

9. Омельчук С.А. (2014). Методика навчання морфології української мови в основній школі на засадах дослідницького підходу: дис. док. пед. наук: 13.00.02. Херсон. 537 с.

10. Пентилюк М.І. (2004). Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах: підруч. для студ. філол. факул. України. К. Ленвіт. 400 с.

11. Пометун О.І. (2004). Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. Бібліотека з освітньої політики. Київ. К.І.С. С. 66-72.

12. Сіранчук Н.М. (2020). До проблеми створення методичної системи формування лексичної компетентності учнів. Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Філологія». Вип. 9 (77). С. 303-306.

13. Трошина С.В. (2021). Комунікативний підхід у викладанні української мови за професійним спрямуванням. Національна ідентичність в мові і культурі: збірник наукових праць. К. Талком. С. 202-205.

References:

1.Batsevych F.S. (2004). Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky: pidruchnyk. [Fundamentals of communicative linguistics: textbook]. Kyiv. Akademiia. 344 s. [in Ukrainian].

2.Bohush, O.S. Tryfonova, O.I. Kyselova ta in. (2008). Formuvannia movnoi osobystosti na riznykh vikovykh etapakh: monohrafiia. [Formation of linguistic personality at different age stages: monograph]. A.M. Odesa. PNTs APN Ukrainy. 272 s. [in Ukrainian].

3.Vovk O.I. (2013). Komunikatyvno-kohnityvna kompetentnist maibutnikh filolohiv: nova paradyhma suchasnoi osvity. [Communicative-cognitive competence of future philologists: a new paradigm of modern education]. Cherkasy. Vydavets Chabanenko Yu.A. 500 s. [in Ukrainian].

4.Kucheruk O.A., Mahdych T.P. (2022). Hromadianska kompetentnist u navchanni ukrainskoi movy uchniv starshykh klasiv: navchalno-metodychnyi posibnyk. [Civic competence in teaching Ukrainian to high school students: a teaching and methodological manual]. Zhytomyr. Ruta. 148 s. [in Ukrainian].

5.Kucheruk O.A. (2018). Formuvannia leksychnoi kompetentnosti uchniv u protsesi navchannia ukrainskoi movy z vykorystanniam metodu proektiv. [Formation of students' lexical competence in the process of teaching the Ukrainian language using the project method]. Ukrainska mova i literatura v shkolakh Ukrainy. № 1. S. 26–31. [in Ukrainian].

6.Lavreniuk V.V. (2018). Innovatsiini i tradytsiini pidkhody u vykladanni linhvistychnykh dystsyplin. [Innovative and traditional approaches in teaching linguistic disciplines]. Perspektyvni napriamy rozvytku nauky ta tekhniky: materialy KhVIII nauk.-prakt. konf., m. Vinnytsia, 23 berez. 2018 r. Vinnytsia. S. 34–44. [in Ukrainian].

7.Lopushynskyi I.P. (2006). Zabezpechennia konstytutsiinoho statusu derzhavnoi movy u vyshchii shkoli Ukrainy sohodennia yak nalezhna perspektyva movlennievoi fakhovoi praktyky. [Ensuring the constitutional status of the state language in higher education in Ukraine today as a proper perspective for professional speech practice]. Derzhavne upravlinnia: teoriia i praktyka: elektron. nauk. fakh. vydannia NADU. № 1 S. 34-38. [in Ukrainian].

8.Subota L.S. (2023). Metody formuvannia movlennievoi kompetentsii u studentiv molodshykh kursiv. [Methods of developing speech competence in junior students]. Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Filolohiia. (1 (6), 51-56. [in Ukrainian].

9.Omelchuk S.A. (2014). Metodyka navchannia morfolohii ukrainskoi movy v osnovnii shkoli na zasadakh doslidnytskoho pidkhodu: dys. dok. ped. nauk: 13.00.02. [Methodology of teaching morphology of the Ukrainian language in primary school based on the research approach: Dissertation of Doctor of Pedagogical Sciences]. Kherson. 537 s. [in Ukrainian].

10.Pentyliuk M.I. (2004). Metodyka navchannia ukrainskoi movy v serednikh osvitnikh zakladakh: pidruch. dlia stud. filol. fakul. [Methodology of teaching the Ukrainian language in secondary educational institutions: a textbook for students of philological faculties]. Ukrainy. K. Lenvit. 400 s. [in Ukrainian].

11.Pometun O.I. (2004). Dyskusiia ukrainskykh pedahohiv navkolo pytan zaprovadzhennia kompetentnisnoho pidkhodu v ukrainskii osviti. Kompetentnisnyi pidkhid u suchasnii osviti: svitovyi dosvid ta ukrainski perspektyvy. [Discussion of Ukrainian teachers on the issues of introducing a competency-based approach in Ukrainian education]. Biblioteka z osvitnoi polityky. Kyiv. K.I.S. S. 66–72. [in Ukrainian].

12.Siranchuk N.M. (2020). Do problemy stvorennia metodychnoi systemy formuvannia leksychnoi kompetentnosti uchniv. [To the problem of creating a methodological system for the formation of students' lexical competence]. Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia», seriia «Filolohiia». Vyp. 9 (77). S. 303-306.

13.Troshyna S.V. (2021). Komunikatyvnyi pidkhid u vykladanni ukrainskoi movy za profesiinym spriamuvanniam. [Communicative approach in teaching Ukrainian language in a professional context]. Natsionalna identychnist v movi i kulturi: zbirnyk naukovykh prats. K. Talkom. S. 202–205. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 16.04.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.04.2026